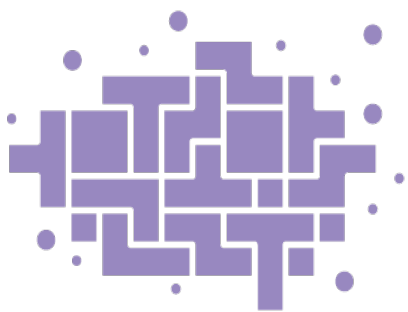

Posmkāji kā *C. burnetii* pārnēsātāji

FLPP

FUNDAMENTĀLIE UN
LIETIŠĶIE PĒTĪJUMU
PROJEKTI

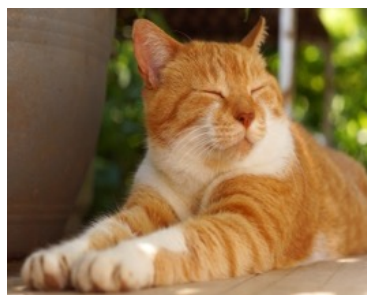
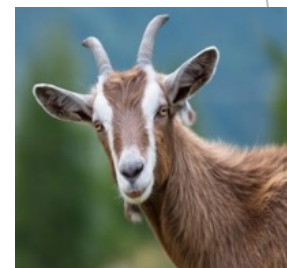

BIOR

Mg. Biol. Guntis Boikmanis

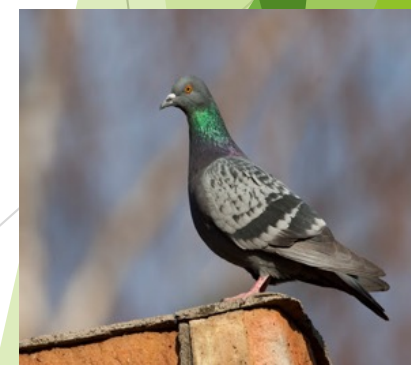
Infekcijas avoti

- ▶ Govis
- ▶ Aitas
- ▶ Kazas
- ▶ Zaķi
- ▶ Kaķi
- ▶ Baloži
- ▶ Suņi

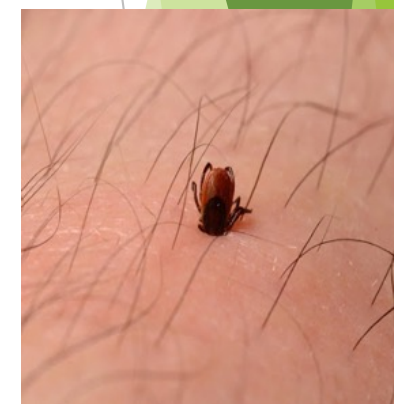
Inficētie dzīvnieki parasti ir hroniski slimi bez Q drudža simptomiem.

Atgremotājos izraisa abortus.

Konstatēta DNS klātbūtne

- ▶ Mušās
- ▶ Utīs
- ▶ Blaktīs
- ▶ Blusās
- ▶ Ērcēs

Hematofāgs barošanās veids posmkāju vidū ir svarīgs faktors infekcijas izplatīšanā.

Mušas

- ▶ Mehāniskais vektors;
- ▶ Inficējās ēdot kontaminētu barību - asinis, fēces;
- ▶ Izplata infekciju ar ekskrementiem, kuru sastāvā ir *C.burnetii*.
- ▶ Komstatēta vairākās mušu sugās ASV un citās valstīs - *Melophagus ovinus* (aitu kaulu muša), *Musca domestica* (mājas muša), *Stomoxys calcitrans* (sīvā muša), *Lucilia coerulea viridis* and *Lucilia sericata* (Sarwar, 2015, Nelder et al., 2008);
- ▶ Mušu loma *C.burnetii* epidemioloģijā joprojām nav izpētīta.

Blaktis

- ▶ Mehāniskais vektors;
- ▶ Inficējās ēdot kontaminētu barību - asinis ;
- ▶ Izplata infekciju ar ekskrementiem, kuru sastāvā ir *C.burnetii*;
- ▶ Pētījumi liecina par spēju uzņemt, replicēt, nodot pēcnācējiem un ekskretēt *C.burnetii* ar fēcēm (Eldin et al., 2017, Delaunay et al., 2011).

Utis

- ▶ Mehāniskais vektors;
- ▶ Inficējās ēdot kontaminētu barību - asinis;
- ▶ Izplata infekciju ar ekskrementiem, kuru sastāvā ir *C.burnetii*;
- ▶ Spēj uzņemt, replicēt, nodot pēcnācējiem un ekskretēt *C.burnetii* ar fēcēm;
- ▶ Pētījumi Francijā liecina, ka pastāv risks, arī ar cilvēku migrācijas palīdzību izplatīt posmkāju slimības ar galvas utīm, kaunuma utīm un ķermeņa utīm (Amanzougaghene et al., 2020).

Ērces

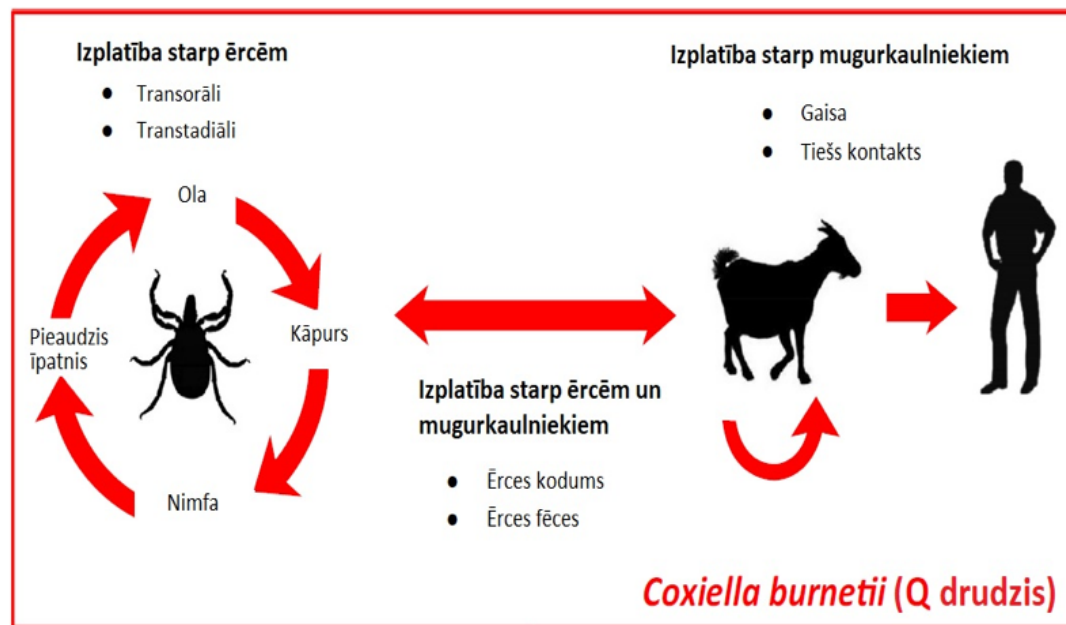
- ▶ Tiek uzskatīts par galveno baktērijas uzturētāju vidē;
- ▶ Plaši pazīstamais, ļoti infekciozais, references celms Nine Mile ir izolēts no *Dermacentor andersoni* ērces;
- ▶ Pēc novērojumiem ar mikroskopu aptuveni 40 ērcu sugas spēj inficēties ar *C.burnetii*, taču eksperimentāli ir pierādīts, ka vismaz septiņas cieto un mīksto ērcu sugas spēj būt par kompetentu vektoru (Duron et al., 2015).

Vetoru kompetence

- ▶ Spēja uzņemt *C.burnetii* no inficēta organisma;
- ▶ Spēja *C.burnetii* klātbūtnei saglabāties pārejot no kāpura stadijas uz nimfu un no nimfas stadijas uz pieaugušu īpatni;
- ▶ Spēja inficēt veselu organismu.

Ērces

Coxiella burnetii izplatības ceļi (Duron et al., 2015)

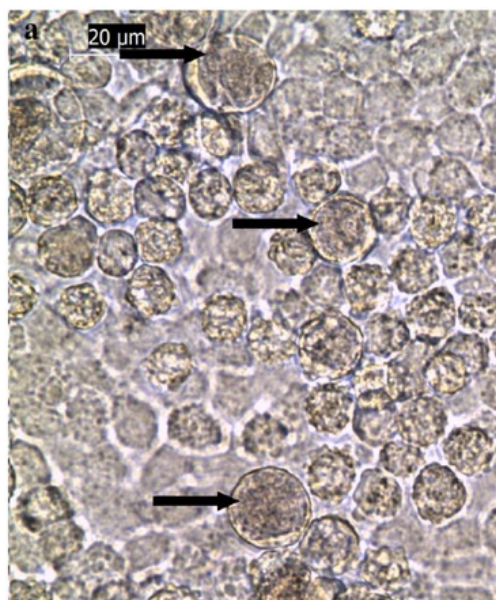
Ērces

Pētījumi par ērcēm kā galveno uzturētāju
vidē ir pretrunīgi.

Par ērcēm kā galveno vektoru

- ▶ Pēc ērces inficēšanās *C.burnetii* ir atrodama zarnās, hemolimfā, malpīģija kanālos, siekalu dziedzeros, olnīcās.
- ▶ Savvaļā dažādiem dzīvniekiem ir konstatēta *C.burnetii* klātbūtne fēcēs, placentā, maksts gļotās, kas liecina par infekcijas izraisītāja cirkulāciju starp dažādiem savvaļas dzīvniekiem.

Coxiella burnetii vakuolas 19 dienas pēc fēcū inokulācijas peles šūnās. 400x palielinājums. (Körner et al., 2020)

Par ērcēm kā galveno vektoru

- ▶ Pārejoša bakterēmija ar *C.burnetii* notiek daudziem dzīvniekiem agri pēc inficēšanās, taču ērces var inficēties atkārtoti barojoties uz inficēta dzīvnieka.
- ▶ Ērču vidējā zarnā vai vēderā *C.burnetii* var savairoties lielā daudzumā un tikt izdalīta vidē ar fēcēm. Ērces ar *C.burnetii* var inficēties arī ieelpojot fēcēs esošās *C.burnetii*. Ir novērota vertikāla transmisija, kas varētu liecināt ar iespējamu persistentu infekciju ērču populācijā.
- ▶ Par persistentu infekciju ērču populācijā liecina spāņu pētījums vidusjūras rajonā, kur tika konstatēta augsta *C.burnetii* klātbūtne (55,66%) ērču populācijā (*H. Lusitanicum*), vairāk nekā puse inficēto ērču tika konstatētas uz negatīviem saimniekiem (50,45%), kas liecina, ka *C.burnetii* ir iegūta iepriekšējā attīstības stadijā (González et al., 2019).

Pret ērcēm kā galveno vektoru

- ▶ Inficēto saimniecību apkārtnē *C.burnetii* sastopamība ērcu populācijā var būt zema vai vispār nenovērota (Duron et al., 2015).
- ▶ Ērcēs ir bieži sastopamas arī citas dažādas *Coxiella* līdzīgas baktērijas (Duron et al., 2015).
- ▶ Pētījumi Kanāriju salās, kas tiek uzskatīta par endēmisku sistēmu liecina par peridomestisku izplatības veidu. Tika pētīta ērcēs (*Hyalomma lusitanicum*, *Rhipicephalus turanicus*, *Rhipicephalus sanguineus*, and *Rhipicephalus pusillus*. *Hyalomma lusitanicum*) *C.burnetii* izplatība veģetācijā, savvaļas dzīvniekos, mājas suņos un mājlopos. Visas pārbaudītās ērces no veģetācijas bija negatīvas, izplatība savvaļas dzīvniekos 6%, mājas suņos 6.9%, mājlopos 11.3% (Bolaños-Rivero et al., 2017).

Pret ērcēm kā galveno vektoru

- ▶ Latvijā veiktajā pētījumā, izmeklējot 132 *Ixodes* ģints ērces un 36 *Dermacentor reticulatus* sugas ērces *C. burnetii* DNS klātbūtne tajās nav konstatēta (pētījums "Kukaiņu mainīgās faunas loma zoonožu un dzīvnieku eksotisko slimību pārrēsē un izplatības riska dinamikā Latvijā", 2019).

Pozitīvo *Ixodes* ērcu paraugu skaits

	Prevalence % (skaits/ kopskaits)								
	panFLAVI vīrusi	Ērcu izraisīts encefalīts (TBEV)	<i>Coxiella burnetii</i>	<i>Anaplasma phagocytophilum</i>	<i>Borrelia</i> spp.	Izsitumu drudžu grupas riketsijas (SFG)	Francisella līdzīgi endosimbionti (FLE)	<i>Toxoplasma gondii</i>	<i>Babesia</i> spp.
2018. gads	5,4 (2/37)	5,4 (2/37)	0	10,8 (4/37)	75,7 (28/37)	51,3 (19/37)	0	0	13,5 (5/37)
2019. gads	0	1,05 (1/95)	0	7,4 (7/95)	67,4 (64/95)	61,05 (58/95)	0	nav testēts	8,4 (8/95)

Pozitīvo *Dermacentor reticulatus* paraugu skaits

	Prevalence (skaits/kopskaits)									
	panFLAVI vīrusi	Ērcu izraisīts encefalīts (TBEV)	<i>Coxiella burnetii</i>	<i>Anaplasma phagocytophilum</i>	<i>Borrelia</i> spp.	Izsitumu drudžu grupas riketsijas (SFG)	Francisella līdzīgi endosimbionti (FLE)	<i>Ehrlichia canis</i>	<i>Toxoplasma gondii</i>	<i>Babesia</i> spp.
2019. gads	0	2,8 (1/36)	0	0	0	44,4 (16/36)	100 (36/36)	0	0	0

Coxiella burnetii līdzīgie organismi.

- ▶ Filoģenētiskie pētījumi liecina, ka *Coxiella* līdzīgajām baktērijām, kurām primārais saimnieks ir mīkstās ērces un *C. burnetii* ir kopējs priekštecis (Duron et al, 2015, sk. attēlu).
- ▶ Ģenētiski *Coxiella* līdzīgās baktērijas un *C. burnetii* ir ekoloģiski atšķirīgas, piemēram, *Coxiella* līdzīgās baktērijas, kuras konstatētas *Amblyomma americanum* ērcēs ar 100% sastopamību visos dzīves cikla periodos, ir bez atpazīstamiem virulences gēniem, kas liecina par to, ka baktērija nav patogēna.
- ▶ Atklājumi par *Coxiella* līdzīgajām baktērijām liecina par to, ka ir nepieciešams precīzi atšķirt *Coxiella* līdzīgās baktērijas no *C. burnetii*.

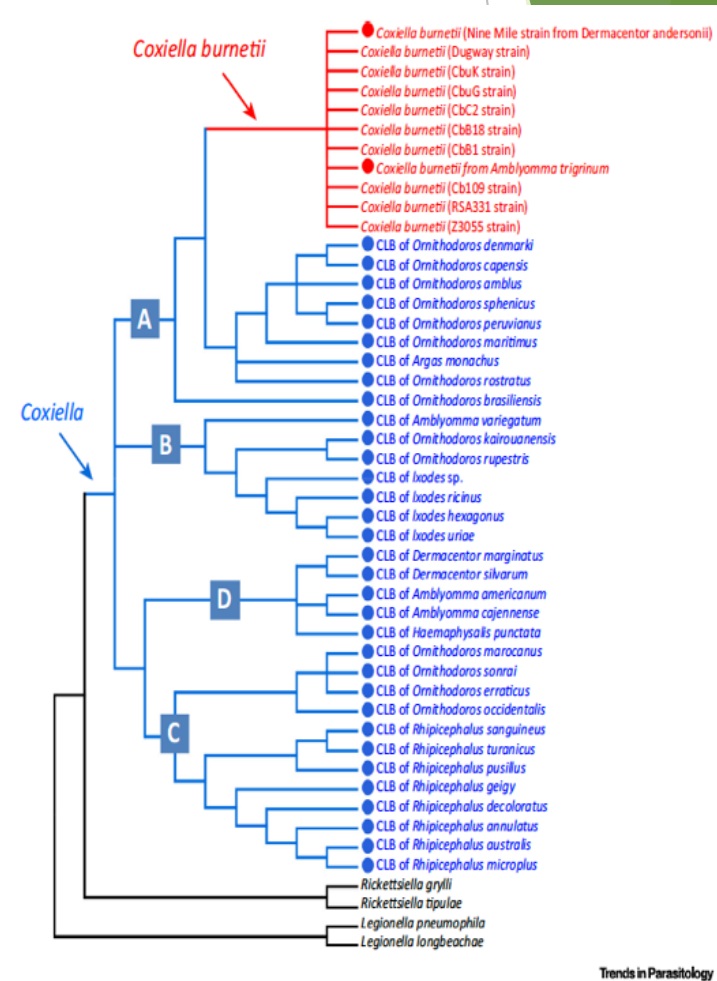

Figure 1. Cladogram of the *Coxiella* Genus Based on Representative DNA Sequences Available in the GenBank Database (adapted from [49] and [117]). Members of the two sister-genera of *Coxiella* (*Rickettsiella* and *Legionella*) have been added to delineate the *Coxiella* genus. The four *Coxiella* clades are labeled A–D. CLB, *Coxiella*-like bacteria; circles, *Coxiella* strains primarily characterized in ticks; blue, *Coxiella*-like bacteria; red, *C. burnetii*; Black, bacteria belonging to bacterial genera other than *Coxiella*.

C.burnetii noteikšana

- ▶ Visbiežāk komerciālajos kitos kā mērķa gēns tiek izmantots **IS1111** (transpozāzes insercijas elements), izmanto arī citus gēnus, piemēram, **sodB** (superoksīda dismutāze), **com1**, kas kodē 27 kDa ārējo membrānu proteīnu, izocitrāta dehidrogenāzi (**icd**), siltuma šoka operons, kas kodē divus siltuma šoka proteīnus (**htpA un htpB**), kā arī **Cb-Mip** - makrofāgu infekciozitātes proteīns.

C.burnetii noteikšanas problēmas

- ▶ IS1111 insercijas sekvencai *Coxiella* līdzīgā baktērija *Bothriocroton auruginans* ērcēs uzrāda 90% līdzību.
- ▶ Ar sodB gēnu *Carios capensis* ērcēs *Coxiella* līdzīga baktērija uzrāda aptuveni 92%.
- ▶ Līdzīgi ir arī ar citām metodēm.
- ▶ Tas liecina par ģenētiskām līdzībām ar *C.burnetii*, izmantotā metode var nebūt pietiekami specifiska *C.burnetii* atšķiršanai no *Coxiella* līdzīgiem organismiem, tādējādi iespējama patogēna prevelances pārvērtēšana.

Kopsavilkums

- ▶ Ir maz pētījumi par *C.burnetii* izplatību posmkājos un to lomu baktērijas izplatīšanā.
- ▶ Ir zināms, ka ērces var inficēties ar *C.burnetii* un darboties kā vektors, taču visticamāk, biežāk infekcija vairāk izplatās pa gaisu aerosolu veidā nekā ar ērcēm.
- ▶ Pateicoties ērču spējai parazitēt uz dažādiem saimniekorganismiem, kuri spēj patogēnu izplatīt lielās distancēs, ērces var būt galvenie Q drudža izplatītāji starp mugurkaulniekiem.

Izmantotā literatūra

- ▶ Amanzougaghene N., Mediannikov O., Ly T.D.A., Gautret P., Davoust B., Fenollar F., Izri A., 2020. Molecular investigation and genetic diversity of *Pediculus* and *Pthirus* lice in France. *Parasites & vectors*, 7;13(1):177.
- ▶ Bolaños-Rivero M., Carranza-Rodríguez C., Rodríguez N.F., Gutiérrez C., Pérez-Arellano J.L., 2017. Detection of *Coxiella burnetii* DNA in Peridomestic and Wild Animals and Ticks in an Endemic Region (Canary Islands, Spain). *Vector borne and zoonotic diseases*, 17(9):630-634.
- ▶ Delaunay P., Blanc V., Giudice P.D., Levy-Bencheton A., Chosidow O., Marty P., Brouqui P., 2011. Bedbugs and Infectious Diseases. *Clinical infectious diseases : an official publication of the Infectious Diseases Society of America*, 52(2): 200-210.
- ▶ Duron O., Sidi-Boumedine K., Rousset E., Moutailler S., Jourdain E., 2015. The Importance of Ticks in Q Fever Transmission: What Has (and Has Not) Been Demonstrated? *Trends in parasitology.*, 31(11):536-552.
- ▶ Eldin C., Mélenotte C., Mediannikov O., Ghigo E., Million M., Edouard S., Mege J.L., Maurin M., Raoult D., 2017. From Q Fever to *Coxiella burnetii* Infection: a Paradigm Change. *Clinical microbiology reviews*, 30(1):115-190.
- ▶ González J., González M.G., Valcárcel F., Sánchez M., Martín-Hernández R., Tercero J.M., Olmeda A.S., 2019. Prevalence of *Coxiella burnetii* (Legionellales: Coxiellaceae) Infection Among Wildlife Species and the Tick *Hyalomma lusitanicum* (Acari: Ixodidae) in a Meso-Mediterranean Ecosystem. *Journal of medical entomology*, 57(2):551-556.
- ▶ Körner S., Makert G.R., Mertens-Scholz K., Henning K., Pfeiffer M., Starke A., Nijhof A.M., Ulbert S., 2020. Uptake and fecal excretion of *Coxiella burnetii* by *Ixodes ricinus* and *Dermacentor marginatus* ticks. *Parasites & Vectors*, 13(1):75.
- ▶ Nelder M.P., Lloyd J.E., Loftis A.D., Reeves W.K., 2008. *Coxiella burnetii* in wild-caught filth flies. *Emerging Infectious Diseases*, 14(6):1002-1004.
- ▶ Sarwar M., 2015. Insect Vectors Involving in Mechanical Transmission of Human Pathogens for Serious Diseases. *International Journal of Bioinformatics and Biomedical Engineering*, 1(3):300-306.
- ▶ Pētījums: "Kukaiņu mainīgās faunas loma zoonožu un dzīvnieku eksotisko slimību pārrēsē un izplatības riskā dinamikā Latvijā", 2019.

Paldies par
uzmanību!

